

DEBATT

Intellectuella ideal – en ständig tvistefråga

Hösten 2005 publicerade freds- och utvecklingsforskaren Stellan Vinthagen sin avhandling *Ickevåldsaktion – En social praktik av motstånd och konstruktion* vid Göteborgs universitet. Författaren är tydlig med sin egen bakgrund som ickevåldsaktivist och som utbildare av andra ickevåldsaktivister, något som varit fallet sedan 1980-talet. Göteborg har dessutom utgjort ett centrum för den svenska avdelningen av plogbillsaktivister. Vinthagen flyttade successivt fokus från aktivism till forskning under senare halvan av 1990-talet, då han antogs som doktorand i freds- och utvecklingsforskning. Vinthagen är självfallet medveten om den konflikt som kan finnas mellan vetenskaplig forskning och politisk aktivism, men lyfter snarare fram de förtjänster som dessa dubbla roller kan ha. Som Vinthagen själv uttrycker det: ”Jag kombinerar båda dessa positioner med avsikten att hantera den oreflekterade partiskhet som lätt uppstår ur vår ofrånkomliga sociala tillhörighet och grupperns tendens att se sin historiska kultur som självklar. Utgångspunkten är att en vetenskapligt fruktbar kombination är möjlig, på ett liknande sätt som inom feministisk eller marxistisk forskning” (Vinthagen 2005:17).

Exemplet med Vinthagen ovan manifesterar hur en intellektuell och vetenskaplig tradition successivt har utvecklats och transformerats under 1900- och det tidiga 2000-talet. Den intellektuelle, vare sig det rör sig om en forskare, författare, journalist, konstnär eller andra som vill påverka samhällsutvecklingen

eller bilda opinion i kulturfrågor, har varit tämligen vanligt förekommande, särskilt i Västvärlden, som en produkt av upplysningsideal. Den intellektuelle har under vissa gynnsamma omständigheter påtagit sig rollen som sanningssägare, opinionsbildare och kompilator av mänskligt vetande, och för att inte säga – kritiker. Ofta har den intellektuelle utgjort en solitär i kultur- och samhällsdebatten, ibland har denne kunnat inrangeras i en aktuell intellektuell strömning tillsammans med andra.

Jag har för avsikt att diskutera intellektuella ideal och avser att ge en kommenterad beskrivning av den teoretiska diskussionen om de intellektuella i samhället och frågan om hur vetenskaplig och politisk praktik har sammanfogats. Radikala begrepp som ”rörelseintellektuella”, ”organiska intellektuella” och ”den praktiska kunskapens tekniker” presenteras liksom kritik mot intellektuella med ideologiska eller politiska anspråk. Mina övergripande frågeställningar är således: Hur ser den teoretiska diskussionen ut kring intellektuella ideal? Vilken problematik är förknippad med begreppet ”intellektuell”? Vilken kritik och vilka ”hot” har riktats mot de intellektuella?

Rörelseintellektuella och organiska intellektuella

Intellektuella har i vissa sammanhang varit medlemmar eller aktiva i en specifik social rörelse, ett parti eller en organisation/nätverk. Denna variant av intellektuell figur har av

Andrew Jamison och Ron Eyerman definierats som så kallad ”rörelseintellektuell” (Eyerman & Jamison 2005:97–124).¹ Den rörelseintellektuelle har ett ärende utanför akademien och kan utifrån sin profession, sin kunskapsproduktion, bli en talesperson för rörelsen/samhällsfrågan under en viss period. Den rörelseintellektuelle representerar en social rörelses kunskapsintressen och kognitiva identitet. Med begreppet intellektuell avses här snarare den intellektuella/kognitiva kompetensen än den affärsmässiga/organisatoriska, eller vad vi med ett modernare ord skulle kalla ”entreprenör”. Den rörelseintellektuelle och intellektuell aktivitet är, enligt Eyerman/Jamison, snarare en *process* än en färdig produkt. Den rörelse som den intellektuelle engagerar sig i formar och leder dessa snarare än tvärtom. Den intellektuelle uttrycker ”kunskapsintressen” och rörelsens identitet. Det är den intellektuella *rollen* som står i centrum, vilket betyder att praktiskt taget vilken aktivist eller medlem som helst inom en rörelse kan inta en sådan roll, men lämnar den ofta för uppdrag i universitetet eller inom politiska partier. Alla har inte heller möjlighet att fylla den rörelseintellektuella rollen eller har inte den funktionen inom en rörelse. Förutsättningarna för dem som önskar fylla en sådan roll skall dock finnas där. I mötet mellan deltagarna i en rörelse sker skapandet av kunskap, vilken kan vara såväl ny som alternativ. I fallet miljörörelsen kan nämnas framtagandet av nya energiformer och miljötekniker som ett samspel mellan sociala rörelser och vetenskaplig forskning. Jamison och Eyerman tilldelar sociala rörelser en mycket viktig roll som samhällsreformatorer genom sina kunskapspraktiker. Teorin om sociala rörelser är en teori om *social förändring*, och den rörelseintellektuelle har en viktig position i denna process.

Begreppet ”rörelseintellektuell” har oneligen ett visst släktskap med den politiske teoretikern Antonio Gramscis (1891–1937) ”organisk intellektuell”. De organiska intel-

lektuella allierade sig med nya sociala rörelser och klasser, särskilt arbetarrörelsen och arbetarklassen. De verkade medvetet för att öka den egna klassens möjligheter att förändra sin situation och de rådande maktförhållandena. De ”organiska intellektuella” skulle bidra till klasskampen genom att producera och organisera arbetarklassens självmedvetande. Deras motsats var, enligt Gramsci, de ”traditionella intellektuella”, vilka var djupt involverade i undervisning, moral, rättsväsende, välgörenhet osv. Vem som blir intellektuell är beroende av de sociala faktorerna. Enligt Gramsci utgör de intellektuella inte någon välutbildad elit utan snarare personer som har förmåga att agera politiskt. Gramsci var ingen vän av de traditionella intellektuella, och hans intensiva studier av dem gjordes för att i förlängningen göra dem onödiga (Eyerman 1994:15, 82f; Bates 2007:170). Intellektuella i sig utgör heller ingen autonom klass, utan det existerar intellektuella inom varje samhällsklass även om graden av deras politiska medvetenhet kan variera (Thomas 2007: 76f). I motsats till Gramsci varnade filosofen Julien Benda (1867–1956) för politisering och kommersialisering. Den ”äkta intellektuelle” skulle stå fri från tjänstgöring i de politiska och sociala rörelsernas tjänst, men även hålla sig borta från att hamna i de kommersiella krafternas klor. Kunskapstörsten skulle vara den främsta drivkraften för den intellektuelle. Viss släktskap med Benda har sociologen Karl Mannheim (1893–1947), som menade att de intellektuella skulle förse allmänheten med kunskap, inte ideologi. De intellektuella skall ha en gedigen utbildning bakom sig och stå fria från sociala klassers intressen. Att reflektera enligt den humanistiska traditionen är centralt (Thomas 2007: 86f).

”Rörelseintellektuella” och ”organiska intellektuella” har ett centralt uppdrag, nämligen att verka för social förändring. Denna radikala hållning tar spjörn emot det autono-

ma ideal som Benda och Mannheim är före-
språkare för, vilket i och för sig inte betyder
att Eyerman/Jamison och Gramsci avvisar
kravet på att den intellektuelle skall stå fri
från kommersiella eller förhärskande poli-
tiska krafter. Själva poängen med den radi-
kala hållningen är dock att den så kallade in-
tellectuelles frihet riskerar att bli en chimär,
en Potemkinkuliss, för att dölja att de i själva
verket tjänar kommersiella och politiska in-
tressen. Se exempelvis vår tids diskussion
om entreprenörskap och forskares aktiviteter
i statens tjänst genom bland annat Forum för
Levande Historia i Sverige (Henreksen 2000
och debatten kring det s.k. historieuppropet
<http://www.historieuppropet.se/>). All forsk-
ning står på någon form av ideologisk grund,
vilket betyder att det är mer intellektuellt he-
derligt att redogöra för den som forskare än
att dölja den genom att hänvisa till honnörs-
begrepp som ”intellektuell frihet”.

Måttet av autonomi är, enligt Peter Tho-
mas, även definierat av de relationer som
den intellektuelle har i förhållande till om-
världen, såväl till stat som kapital. I den mån
den intellektuelle kan kontrollera eller känna
att denne har kontroll över dessa relationer,
desto större är möjligheten att denne kan de-
finiera sig som intellektuell. Den intellektu-
elle måste ha kontroll över sitt arbete samt
kunna granska dess former och kvalitet. Ju
mer kommersiell den akademiske forskaren
är desto mindre intellektuell, då kunskapens
kommersialisering står i strid med det auto-
noma kunskapssökandet (Thomas 2007:12).
Vad som bör hållas i minnet är, som Bernard
Barber påpekar, även att det i regel är huma-
nistiska intellektuella som använder sig av
begreppet ”intellektuell” eller kallar sig för
”intellektuella”, snarare än teologer, sam-
hällsvetare, naturvetare eller medicinare,
trots att även dessa förmedlar idéer och tan-
kegods som påminner om deras humanistiska
kollegor (Barber 1998:7). En avgörande
fråga som intellektuella, främst de med mer
progressiv inriktning, måste ta ställning till

är hur man skall förhålla sig till politisk för-
ändring som intellektuell. Det är ett riskta-
gande att ha en nära koppling till makten, då
makt kan korrumpas. Å andra sidan kan
man försöka kompensera denna risk med
möjligheten att säga sanningen till maktens
företrädare och samtidigt engagera sig i olika
politiska förändringsprojekt. Om progressiva
intellektuella inte endast har ambitionen att
bli lagstiftare eller politiska rådgivare måste
de snarare ikläda sig rollen som allmänhetens
utbildare i ideologiska frågor och förse all-
mänheten med verktyg för att själva ifrågasät-
ta maktutövarna. Dessa ”rörelseintellektuel-
la” skulle röra sig bland politiska gräsrotsak-
tivisterna, förse dem med fakta och argument i
politiska frågor, skapa tidskrifter, författa
broschyrer, arrangera seminarier och deba-
tter. I det politiska förändringsarbetet skulle
de intellektuella balansera mellan å ena sidan
intellektuell integritet och sanningssökande, å
andra sidan upprätthålla ambitionen att själva
vara politiska aktivister (Mattson 2002:9f). I
den amerikanska kontexten efter andra
världskriget fanns en grupp radikala intellek-
tuella som ville göra upp med den intellektu-
ella vänsterns associationer med motkulturell
radikalism. Nyvänsterns tänkare ville snarare
utgöra en del i en politisk omvandling, vilket
de uppfattade som mer utmanande och seriöst
(Mattson 2002:12).

Det problematiska begreppet ”intellektuell” i tid, rum och ideologisk kontext

Begreppet ”intellektuell” har visat sig vara
problematiskt under 1900-talet, och de fakto-
rer som bidragit till problematiseringen har
dels geografisk härkomst, dels tidsmässig och
ideologisk.

Om man kan tala om en särskild brittisk
”särväg” avseende de intellektuellas roll, är
det, enligt Stefan Collini, att begreppet ”in-
tellectuell” är tämligen problematiskt, för att
inte säga pejorativt (Collini 2006). ”Intellek-
tuella” är en självklar grupp i framför allt
Frankrike, men även i Tyskland och Spa-

nien, men i Storbritannien är begreppet och fenomenet mer omdiskuterat. I Frankrike har det varit självklart att de intellektuella haft en central roll i den politiska och kulturella diskussionen, och i det franskorienterade Spanien mellan 1890 och 1939 utgjorde de intellektuella en viktig politisk kraft före general Francos maktövertagande. Även i Italien har de intellektuella haft en framträdande position i offentligheten (Collini 2006, se kapitel 9). I Ryssland blev ”intelligentsia” ett begrepp som avspeglade en utveckling bland en mindre grupp bland den ryska, och även den polska, borgerligheten som redan under Peter den Stores regim orienterade sig mot väst, då Europa ansågs representera ”modernitet” med ”högre utbildning” och ”intelligens”. Den västeuropeiska vetenskapen och teknologin var av särskilt stort intresse. Den moderna kulturens bärare identifierade sig och blev identifierade som ”intelligentsia”. Denna elit betraktade sig som upplysningens banerförare som skulle sprida bildning och vetenskap till vad man uppfattade som en mörk kontinent, Ryssland. En ny borgerlig offentlighet uppstod i Ryssland med avsikt att sprida upplysningssidéer i form av institutionsbyggande som exempelvis vetenskapliga akademier (Eyerman 1994:21). Begreppet ”intellektuell” anses dock allmänt ha uppstått i samband med Dreyfusaffären i Frankrike 1896 med författaren Émile Zola i spetsen. De intellektuella tog på sig rollen att försvara ”kulturen”. De franska intellektuella fick många likasinnade runt om i Europa vid sekelskiftet 1900. Ett skäl till att intellektuella kunde beredas en plats i offentligheten är materiell, de kunde i vissa fall erbjudas statlig tjänst. Det ”intellektuella arbetet” fick ett erkännande av staten, vilket även innebar en professionalisering av det intellektuella uppdraget (Eyerman 1994:23ff). Ron Eyerman definierar tre ideologiska synsätt på den intellektuella rollen, den marxistiska, den liberala och den romantiska. Den marxistiska

föreskriver de intellektuella som bärare av ”en ny medvetenhet” och som budbärare. Det marxistiska idealet växte fram i samband med tillkomsten av folkliga och socialistiska rörelser i Europa. Enligt den liberala traditionen är utbildning kopplad till den intellektuelles roll som lärare, och utifrån dennes högre utbildning skulle kunskapen föras ut till det breda skiktet. Idén om public service är levande i denna tradition, och de intellektuellas träning inom staten kom att fungera institutionaliserande. Den romantiska traditionen har två grenar, den aristokratiskt elitistiska och den populistiskt utopiska. De två grenarna delar en gemensam kritik mot det moderna. Den utopiska kan betraktas som antiintellektuell medan den aristokratiska kan ses som elitistisk och kulturkonservativ (Eyerman 1994:27ff). De intellektuella har, enligt Eyerman, alltid balanserat på en slak lina mellan marknaden och det politiska etablissemangen. För att klara detta delikata uppdrag har den intellektuelle ofta valt att gå i opposition mot vad som lite diffust kan definieras som ”den andre”, exempelvis märks denna roll i kritiken av medelklassen (Eyerman 1994:33ff).

Men frågan är då vem som kan betecknas som intellektuell? Enligt filosofen Jean-Paul Sartre (1905–80) blir en akademiker intellektuell först när han/hon uttalar sig om något som inte rör det fackdisciplinära, som när en fysiker skriver på ett protestuttalande mot kärnvapen. I begreppet ”intellektuell” ryms en förmåga att anta vida perspektiv och framföra originella idéer i kultur- och samhällsdebatten. Det räcker inte endast med att manifesteras sina fackkunskaper i offentligheten, det krävs att man vågar kliva över disciplin- och fackgränser och inta en ledande roll i debatten. Sartre gjorde en viktig distinktion mellan ”den praktiska kunskapens tekniker” och ”klassiska intellektuella”, där de förra är angelägna om att förmedla kunskap som beskrivs som ”vetenskapliga lagar”, men som i själva verket döljer den dominerande ideolo-

gin i samhället. De senare kliver, som ovan nämnts, ut ur sin fackmässiga roll för att ta ställning i angelägna samhällsfrågor utifrån en värdemässig grund snarare än från en teknisk. Sartre begagnade sig av uttrycket "olyckligt medvetande" för att beskriva distinktionen mellan "den praktiska kunskapens tekniker" som är omedvetna om motsägelsefullheten i att den kunskap eller vetenskap som definieras som "universell" i själva verket gynnar särskilda samhällsklasser och att de själva reproducerar den dominerande ideologin. "De klassiska intellektuella" är däremot medvetna om de motsägelsefulla förhållandena och försöker utmana den dominerande ideologin utifrån sitt medvetande. Som en konsekvens av majrevolten 1968 funderade Sartre över en ny kategori av intellektuella, den "revolutionäre". Många revolterande studenter tog arbete inom bland annat industrin i akt och mening att närma sig den arbetarklass man sade sig vilja kämpa för. Den "revolutionäre intellektuelle" måste närma sig arbetarklassen för att bli angelägen och ett medel i denna strategi var att förändra språkbruket, så att det intellektuella språket omvandlades och teoriproduktionen upphörde till förmån för skapandet av en direkt relation med arbetarna. I Storbritannien utgjorde filosofen Bertrand Russell (1872–1970) en sådan intellektuell redan under mellankrigstiden, när han offentligt kritiserade de patriotiska stämningarna i hemlandet under första världskriget, och han skulle flera decennier senare vara en ledande personlighet i kritiken mot Vietnamkriget genom den så kallade Russelltribunalen i Stockholm 1967 (Culbertson 2007:94ff). Sartres distinktion mellan "den praktiska kunskapens tekniker" och "klassiska intellektuella" är i samklang med Gramscis "organiska intellektuella" och "traditionella intellektuella". Både Sartre och Gramsci tar avstånd från vad de uppfattade som borgerliga intellektuella i kapitalismens tjänst, omedvetna intellektuella som inte ser världen som den är.

I Frankrike blev den revolutionära hållningen bland de intellektuella vanlig efter andra världskriget. Revolutionen framstod som den naturliga och nödvändiga utgången med tanke på krigets erfarenheter. Revolutionen innebar även ordning i motsats till kapitalismen och det borgerliga samhället som förknippades med Hobbes krigiska naturtillstånd. För Sartre framstod revolutionen till och med som ett kategoriskt imperativ (Judt 1992:39f). De intellektuella lockades även av tanken att samtidigt vara en outsider, i opposition mot de politiska förhållandena och en insider, alltså en person som agerar som språkrör för andra förtryckta grupper, som arbetarklassen (Judt 1992:53). Bland de vänsterintellektuella framträdde olika förhållningssätt gentemot stalinismen: avståndstagande, acceptans, att inta en alternativ radikal oppositionell roll som trotskism eller revolutionär syndikalism och till sist den vanligaste positionen, den förklarande. Att förklara Stalins beslut och tillvägagångssätt var en metod att bibehålla den radikala linjen från motståndsåren under kriget och åren närmast efter krigets avslutning. Under perioden från Frankrikes befrielse från nazismen och fram till invasionen i Ungern hade de intellektuella en position i samhället att upprätthålla och en publik som var beredd att läsa och lyssna till dem (Judt 1992: 117ff, 305).

Det svenska universitetssystemet med rötter i det tyska Humboldtidealet har producerat ämbetsmannaintellektuella, och med införandet av den socialdemokratiska varianten av "folkhemmet" gynnades uppkomsten av "experten i statlig tjänst". Denne fick sin internationella spegelbild i den brittiske socialliberale nationalekonomen John Maynard Keynes (1883–1946), som med sina idéer om konjunkturpolitik skulle inspirera Per Albin Hanssons krispolitik under 1930-talet. Denna intellektuella roll baserades på tre faktorer: den intellektuelle måste vara en insider med tillgång till exklusiv in-

formation om sakernas tillstånd; denne måste ha en ambition att föra ut information till allmänheten och därmed utvidga sitt uppdrag samt ha möjlighet att verkligen agera. I Sverige skulle denna expertroll fokusera på att bygga en välfärdsstat. Akademiska experter besjälade av vetenskaplig rationalitet hade ambitionen att bli en del av det politiska etablissemang som fallet var i Storbritannien och USA vid samma tidpunkt. En särskilt framträdande aktör var nationalekonomen och den socialdemokratiska parlamentarikern, sedermera handelsministern, Gunnar Myrdal (1898–1987). Myrdal var en varm vän av vetenskap och rationell upplysning samt värderingsfri kunskap. I Sverige odlades en stark tro på stödet till vetenskaplig forskning. Det krävdes formaliserad kunskap inom vitt skilda områden såsom hemmet, familjen, industrin eller lantbruket. Myrdal lyfte särskilt fram socialvetenskaperna som nyckeln till denna rationella organisering och administration av välfärdsstaten. Kunskapen skulle vara socialt nyttig, vilket ett stöd till en yngre kader av forskare skulle gagna, till skillnad från en äldre generation av professorer, vilka, enligt Myrdal, främst ville skydda sina privilegier. Staten tilldelades en central roll för att förändra det konservativa universitetssystemet. Ett sätt skulle vara att tilldela resurser direkt till forskarna utan att passera nätverken inom det högre utbildningssystemet (Eyerman 1994:140–152).

Hotet mot de intellektuella

Under 1940-talet påbörjades en debatt om hotet mot de intellektuellas roll i samhället i Storbritannien. Ett hot som målades upp var specialiseringen inom vetenskaperna. Flera arbeten uppmärksammade problematiken, och frågan diskuterades i pressen och blev till och med föremål för parlamentarisk debatt. Labourregeringen ville sträva efter ett mindre specialiserat universitetsväsen. Skälet till att denna till synes inomakademiska fråga fick

ett sådant stort genomslag i den offentliga debatten var att den presenterades som en angelägen samhällsfråga med vida större betydelse än akademien själv. Den intellektuella debatt- och diskussionsnivån stod på spel (Colini 2006:459; Edgerton 2005:187–208). Vetenskapernas differentiering och specialisering hade börjat kring 1800-talets mitt inom naturvetenskap och medicin för att sedan fortsätta inom samhällsvetenskaperna och humaniora. En allmän uppfattning har varit, och är kanske fortfarande, att arbeten inom filosofi och litterär kritik bör utgöra en del av den allmänna kulturella diskussionen. Humanister har en särskild uppgift att diskutera och analysera kulturella och samhällsliga fenomen och förändringsmönster i offentligheten, vare sig den förs inom dagspressen, tidskriftsväsendet, facklitteraturen eller etermedierna eller för den delen i form av föreläsningar, seminarier eller paneldiskussioner. Därför är det inte märkligt att universitetets specialiseringsutveckling kan betraktas som ett hot mot den intellektuella eller kulturella nivån i en nation, då särskilt humaniora har en roll att spela som en universell kunskapsproducent med betydelse för den allmänna vetenskapliga och kulturella diskussionen i samhället. Med andra ord kan humaniora bidra till en mer generell analys av samhälls- och kulturutvecklingen, som inte primärt är definierad av fackföreträdarens kunskapsområde. Specialistkunskaper och disciplinär differentiering gagnar knappast förmågan till tvärvetenskapliga och generella kultur- och samhällsanalyser. Kanske utgör specialiseringen ett hot mot främst humanistiska intellektuellas plats i offentligheten, då populärvetenskap och nöjesjournalistik breder ut sig på bekostnad av den kritiska analysen och kulturella generalistkompetensen. Humaniora får även ta kampen mot kommersiella intressen och mediedifferentieringen som har följt med de elektroniska eller sociala mediernas intåg i offentligheten. Humanioras särskilda uppgift som företrädare för kulturarv, kritisk analys

samt historisk och estetisk insikt är ständigt hotad, men är knappast ett fenomen för det sena 1900-talet eller det tidiga 2000-talet. Medvetenhet fanns om problematiken, som nämnts, i Storbritannien redan vid tiden för andra världskriget.

Avslutande reflektion

Som jag har visat plägar frågan om de intellektuella som social grupp eller förhållningssätt i offentligheten i vår moderna historia vara både komplicerad och omdebatterad. Särskilt kontroversiell tycks frågan vara för de forskare som inte enbart vill ägna sig åt tredje uppgiften, dvs. bidra till kunskapsspridning till en intresserad allmänhet, utan även delta i samhällsdebatten och agera i egenskap av sin roll i politisk verksamhet. Denne riskerar att anklagas för att tumma på sitt uppdrag som objektiv granskare och äventyra sin opartiska position. Frågan berör även vilka friheter eller vilket mått av oberoende som en forskare eller intellektuell person i allmänhet kan inta, eller vilket mått av konsekvensneutralitet som ens forskning kan eller bör ha. Intellektuell autonomi är svårfångad och kanske omöjlig att uppnå. Även om denne inte nödvändigtvis ingår i en social rörelse står han/hon knappast fri från en ideologisk position vid deltagande i samhälls- och kulturdebatten. Dessutom framstår den intellektuelles uppgifter att ha försvarats i paritet med vetenskapernas specialisering och mediernas differentiering. Hurvida man dessutom som forskare kan anses vara ”politisk” eller om ens forskning kan anses vara ”politisk” är inte en fråga om ett objektivt försanttagande eller en dom som kan fällas av tredje part. Frågan är även om politisk aktivism utifrån en vetenskaplig position är mer ”gynnsam” utifrån vetenskaplig tradition och disciplin, som kritisk teori, feminism, postkolonialism eller miljöstudier? Ett perspektiv som återstår att diskutera ytterligare i framtiden.

Frågan om forskarnas trovärdighet kan all-

tid diskuteras liksom de intellektuellas eventuella skyldighet att delta i samhällsdebatten. Det är snarare en fråga om förhandling i tid och rum, och kommer alltid vara en källa till diskussion i offentligheten, en ständig tvistefråga.

Henrik Brissman, fil.dr, forskare

Idé- och lärdomshistoria, Lunds universitet

Not

- 1 Se begreppets uppkomst i *Sociala rörelser: Politik och kultur*, red. Åsa Wettergren & Andrew Jamison, Lund, 2006:27f.

Referenser

Litteratur

- Barber, Bernard 1998: *Intellectual Pursuits: Toward an Understanding of Culture*. Lauchar, Maryland.
- Bates, David 2007: ”Intellectual Labour and Social Class”, *Marxism, Intellectuals and Politics*. David Bates (ed.). Basingstoke.
- Collini, Stefan 2006: *Absent Minds: Intellectuals in Britain*. Oxford.
- Culbertson, Leon 2007: ”’Unhappy Consciousness’: Reflexivity and Contradiction in Jean-Paul Sartre’s Changing Conception of the Role of the Intellectual”, *Marxism, Intellectuals and Politics*. David Bates (ed.). Basingstoke.
- Edgerton, David 2005: ”C.P. Snow as anti-historian of British science: revisiting the technocratic moment, 1959–1964”, *Hist. Sci.*, xliii (2005), s. 187–208.
- Eyerman, Roy 1994: *Between Culture and Politics: Intellectuals in modern Society*. Cambridge.
- Eyerman, Ron & Jamison, Andrew 2005: *Sociala rörelser I en ny tid*. Lund.
- Henriksen, Magnus 2000: *Akademiskt entreprenörskap: universitet och näringsliv i samverkan*. Stockholm: SNS förlag.
- Judt, Tony 1992: *Past Imperfect: French Intellectuals, 1944–1956*. University of California Press, Berkeley, Los Angeles, Oxford.
- Lindborg, Åsa 2003: ”Per Nyström som vetenskapsman och rörelseintellektuell”. *Arkiv*, nr 88–89, 2003, s. 1–22.

- Mattson, Kevin 2002: *Intellectuals in Action: The Origins at the New Left and Radical Liberalism, 1945–1970*. University Park PA.
- Thomas, Peter 2007: “Gramsci and the Intellectuals: Modern Prince versus Passive Revolution”, *Marxism, Intellectuals and Politics*. David Bates (ed.), Basingstoke.
- Vinthagen, Stellan 2005: *Ickevåldsaktion – En social praktik av motstånd och konstruktion*. Göteborg: Institutionen för Globala studier/Freds- och utvecklingsforskning.
- Wistrand, Birgitta 2006: *Elin Wägner i 1920-talet. Rörelseintellektuell och internationalist*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Internet

<http://www.historieuppropet.se>